

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen en opmerkingen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als dorpsgezicht van Beukendreef Solhofdreef in Aartselaar

Provincie: Antwerpen

Gemeente: Aartselaar, 1ste afdeling, sectie C

Objectnummer: 4.02/11001/105.1

-

Dossiernummer: 4.001/11001/101.1

Omschrijving:

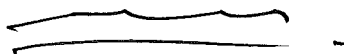
Beukendreef Solhofdreef, Solhofdreef

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel,

12 MAART 2019

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen en opmerkingen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 10 oktober 2018.

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) bracht op 30 oktober 2018 een gunstig advies uit over deze bescherming: "Vanuit het INBO hebben we geen opmerkingen of aanvullingen bij het dossier over de Solhofdreef te Aartselaar." Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Het departement noch de overige agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 10 oktober 2018.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 10 oktober 2018.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Aartselaar

Het advies werd gevraagd op 10 oktober 2018.

Gemeente Aartselaar

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht geen advies uit over deze bescherming. In uitvoering van artikel 6.1.3. van het Onroerendergoeddecreet is het advies gunstig.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 10 oktober 2018.

De VCOE bracht op 8 november 2018 een ongunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

1. De commissie betreurt dat voor het zuidoostelijke deel van de Solhofdreef wordt gekozen voor een aparte bescherming als dorpsgezicht. De commissie wijst erop dat de dreef samen met het beschermd kasteeldomein Solhof een beeldbepalend geheel vormt. Bovendien is de noordwestelijke bomenrij van dit deel van de Solhofdreef reeds beschermd. In plaats van een aparte bescherming, pleit de commissie voor een geïntegreerde aanpak door het toevoegen van het zuidoostelijke deel van de Solhofdreef aan de bescherming uit 1984. De VCOE motiveert dit op basis van artikel 6.2.1, 4° van het Onroerenderfgoeddecreet dat stelt dat de Vlaamse regering een besluit tot definitieve bescherming geheel of gedeeltelijk kan wijzigen of kan opheffen als het goed beheer de toevoeging van gegevens vereist. Dit blijkt de opmerking van de commissie waarop het ongunstige advies vooral gebaseerd wordt.

De commissie vindt het wel positief dat de bescherming wordt beperkt tot het deel van de Solhofdreef dat van oudere oorsprong is en een nauwere band heeft met het park Solhof.

Antwoord: Het toevoegen van de zuidoostelijke bomenrij van de Solhofdreef aan de bescherming uit 1984, zoals de commissie vraagt, werd overwogen maar zou een uitbreiding van de bescherming uit 1984 betekenen, en geen wijziging zoals bedoeld in artikel 6.2.1, 4° van het Onroerenderfgoeddecreet. Dit artikel maakt het alleen mogelijk om een beschermingsbesluit te wijzigen als de geformuleerde beheersdoelstellingen of de bijzondere voorschriften voor instandhouding en onderhoud niet adequaat zijn om een reeds beschermd onroerend goed te beheren of omdat deze formuleringen ontbreken in een bestaand beschermingsbesluit. Dat is hier niet het geval. Om percelen voor het eerst te beschermen moet de volledige, gewone beschermingsprocedure gevolgd worden. Deze nieuwe bescherming integreren in het oude beschermingsbesluit zonder herwerken van de gegevens over de oude bescherming zou een onevenwichtig beschermingsbesluit opleveren en geen meerwaarde bieden voor het beheer van de totale site. Om deze redenen werd er gekozen voor een aparte bescherming.

2. De commissie betreurt dat de erfgoedwaarden in artikel 2 van het ministerieel besluit slechts heel summier worden gemotiveerd en vraagt om dit verder aan te vullen.

Antwoord: De erfgoedwaarden werden beschreven in lijn met de erfgoedwaarden van het dorpsgezicht Solhof uit 1984. De motivatie van de erfgoedwaarden wordt beperkt verder aangevuld in artikel 2 van het ministerieel besluit.

3. De commissie vindt beheerdoelstelling 4° in artikel 3 van het ministerieel besluit, met betrekking tot het bewaren van de erfgoedcontext, te vaag en vraagt om dit te verduidelijken.

De commissie stelt verder vast dat volgens het beschermingsdossier de volledige Solhofdreef werd opgenomen in het onroerenderfgoedbeheerplan dat werd goedgekeurd op 11 januari 2018. Het is uit voorliggende informatie echter niet duidelijk of de voorgestelde beheerdoelstellingen in het ministerieel besluit werden afgetoetst met de beheervisie in het goedgekeurde beheerplan.

Antwoord: Met het bewaren van de erfgoedcontext wordt bedoeld het behouden van het uitzicht van de dreef als laanbeplanting en afbakening rondom het kasteelpark Solhof, zoals vermeld in het beschermingsdossier. Dit wordt aangevuld in het ministerieel besluit.

De beheersdoelstellingen in het ministerieel besluit werden afgetoetst en zijn in lijn met de beheervisie en beheersdoelstellingen voor de dreef in het goedgekeurde beheerplan, meer bepaald het behoud en een goed beheer. Dit wordt verduidelijkt in het beschermingsdossier.

4. Artikel 4 van het ministerieel besluit formuleert de voorschriften voor instandhouding en onderhoud van het te beschermen dorpsgezicht. Artikel 4.1° bevat volgens de commissie een aantal te vermijden handelingen die als beheerdoelstellingen dienen te worden geformuleerd (bijvoorbeeld het vermijden van verdichting). Ook de monitoring van de fysieke toestand van de bomen en hun standplaats (artikel 4.2°) en het regulier onderhoud van de bomen en hun standplaats (artikel 4.3°) horen volgens de commissie thuis onder artikel 3.

Verder merkt de commissie op dat in artikel 4.1° a) verwezen wordt naar een aangewezen bescherming van de zone onder de kroonprojectie. De commissie wijst erop dat in het beschermingsdossier op pagina 6 wordt gesteld dat uitsluitend de kadastrale percelen waarop de dreef staat, worden beschermd. Hoewel de boomwortels en -kruinen voorbij deze kadastrale grenzen komen, wordt er bewust voor gekozen alleen de dreefzate te beschermen. De commissie vraagt aldus om deze maatregelen aan te passen of de beschermingsperimeter uit te breiden.

Antwoord:

Het onderscheid dat in dit beschermingsbesluit wordt gemaakt tussen de beheersdoelstellingen en de instandhoudings- en onderhoudsplichten ligt volledig in de lijn met wat het Onroerenderfgoeddecreet en het Onroerenderfgoedbesluit hierover bepalen. De beheersdoelstellingen geven de toekomstvisie weer: ze omschrijven de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden die aanleiding hebben gegeven tot de bescherming. De beheersdoelstellingen kunnen maximaal behoud van het bestaande voorschrijven maar kunnen evengoed ook aangeven welke onderdelen van een beschermd goed minder bijdragen aan de erfgoedwaarde of welke aanpassingen vanuit erfgoeddoogpunt zinvol zouden zijn. Om de beheersdoelstellingen te verwezenlijken kan voor een onroerend goed een beheersplan worden opgesteld.

In dit geval is de beheersdoelstelling maximaal behoud: zolang mogelijk de bestaande dreefbomen behouden en bij het afsterven van beuken deze opnieuw vervangen door beuken. De bescherming beoogt maximaal behoud van het beeldbepalend karakter en de huidige erfgoedcontext.

Voorschriften voor instandhouding en onderhoud geven aan welke handelingen de zakelijkrechthouder verplicht is te stellen of welke mogelijke acties hij moet ondernemen om de erfgoedwaarden, -elementen en kenmerken te behouden. Het Onroerenderfgoeddecreet stelt het niet naleven van de instandhoudings- en onderhoudsvoorschriften strafbaar. Het zijn handelingen of acties die doorgaans periodiek terugkeren en vaak vallen onder de noemer regulier onderhoud. Ze staan steeds in relatie tot het behoud van de op het moment van bescherming aanwezige erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.

De voorschriften in dit beschermingsbesluit zijn dan ook in grote mate een specificering van de algemene instandhoudings- en onderhoudsvoorschriften uit het Onroerenderfgoedbesluit (het beschermd goed als goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade, monitoren, regulier onderhoud

uitoefenen en passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood). Het beschermingsbesluit geeft zowel weer wat schade kan berokkenen als wat de omvang en de specifieke inhoud van de verplichtingen is.

Artikel 4.1 a) handelt uitsluitend over de kroonprojectie binnen de voorgestelde bescherming. Aanpalend aan de rijweg is er een sterk verhoogde kans op bodemverdichting; vooral hier zijn er dus maatregelen aangewezen. Dit wordt verduidelijkt in artikel 4.1 a).

5. De commissie vindt het jammer dat de documentatiebijlage die het inhoudelijk dossier verder onderbouwt of illustreert, slechts heel summier werd uitgewerkt, namelijk met drie kaartuittreksels.

Antwoord: De drie kaartuittreksels geven een representatief beeld van de evolutie van de Solhofdreef, zoals geschetst in het inhoudelijk dossier (1.2. Historisch overzicht). Bijkomende kaarten geven niet veel extra informatie ter onderbouwing of illustratie van het dossier.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

Inhoudelijk dossier:

Toevoeging 3.1. Beheersdoelstellingen:

De beheersdoelstellingen in het beschermingsbesluit werden afgetoetst en zijn in lijn met de beheervisie en beheersdoelstellingen zoals geformuleerd in het onroerenderfgoedbeheersplan voor de periode 2017-2037, goedgekeurd op 11 januari 2018, meer bepaald het behoud en een goed beheer van de dreef.

Ministerieel besluit:

Artikel 2:

Toevoeging erfgoedelementen en -kenmerken:

Minstens sinds het midden van de 19de eeuw komt hier een weg met dreefbeplanting voor als afbakening van het domein Solhof en als deel van de ruimere drevenstructuur gerelateerd aan dit domein.

Artikel 3:

Toevoeging 4° de erfgoedcontext bewaren, meer bepaald het behouden van het uitzicht van de dreef als laanbeplanting en afbakening rondom het kasteelpark Solhof;

Artikel 4:

Toevoeging 1 a) verdichting van de bodem, een bescherming van de zone onder de kroonprojectie binnen de bescherming is hiervoor aangewezen, bijvoorbeeld door het plaatsen van een passende afsluiting;

1.4. Opmerkingen van de zakelijkrechthouder

Het beschermingsdossier werd ter kennis gegeven op 10 oktober 2018.

De zakelijkrechthouder, de gemeente Aartselaar, gaf op 14 november 2018 opmerkingen over de bescherming van het onroerend goed. De opmerkingen maken integraal deel uit van het beschermingsdossier.

De gemeente Aartselaar merkt op dat het nieuw te beschermen areaal wordt beperkt tot de beukenrij die is gesitueerd aan de zuidooststrand van het park Solhof, maar dat de dubbele beukenrijen in dezelfde straat, gelegen tussen de Beukenotendreef en de Kleistraat, niet zouden worden beschermd om de redenen vermeld onder punt 2.3 'Motivering van de afbakening van de bescherming' van het desbetreffende toelichtingsrapport.

Niettegenstaande de gemeente Aartselaar voor deze motivering begrip kan opbrengen, wenst ze toch op te merken dat deze beukenrijen wel degelijk beter zouden worden beschermd, aangezien zij in het verlengde van de reeds beschermde beukenrijen staan, er eigenlijk één geheel mee vormen en ook wat belevingswaarde betreft kenmerkend zijn voor de monumentale, als dorpsgezicht beschermde parkachtige omgeving kasteel Solhof.

Daarom stelt de gemeente Aartselaar voor om, in de mate van het mogelijke, deze beukenrijen alsnog aan het te beschermen areaal toe te voegen.

Behandeling van de opmerkingen:

Het deel van de Solhofdreef tussen de Beukenotendreef en de Kleistraat heeft, zoals gemotiveerd in artikel 2.3 van het beschermingsdossier, onvoldoende erfgoedwaarden om te worden beschermd: dit deel is duidelijk van jongere oorsprong, is aangelegd met minder detail en zorg wat betreft plantverband en -materiaal, en heeft een minder nauwe band met het park Solhof.

Deze visie wordt ook ondersteund door het advies van de VCOE van 8 november 2018: "De commissie vindt het wel positief dat de bescherming wordt beperkt tot het deel van de Solhofdreef dat van oudere oorsprong is en een nauwere band heeft met het park Solhof."

Conclusie: de opmerkingen hebben geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.5. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen en de opmerkingen van de zakelijkrechthouder hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

Inhoudelijk dossier:

Toevoeging 3.1. Beheersdoelstellingen:

De beheersdoelstellingen in het beschermingsbesluit werden afgetoetst en zijn in lijn met de beheervisie en beheersdoelstellingen zoals geformuleerd in het onroerenderfgoedbeheersplan voor de periode 2017-2037, goedgekeurd op 11 januari 2018, meer bepaald het behoud en een goed beheer van de dreef.

Ministerieel besluit:

Artikel 2:

Toevoeging erfgoedelementen en -kenmerken:

Minstens sinds het midden van de 19de eeuw komt hier een weg met dreefbepanting voor als afbakening van het domein Solhof en als deel van de ruimere drevenstructuur gerelateerd aan dit domein.

Artikel 3:

Toevoeging 4° de erfgoedcontext bewaren, meer bepaald het behouden van het uitzicht van de dreef als laanbepanting en afbakening rondom het kasteelpark Solhof;

Artikel 4:

Toevoeging 1 a) verdichting van de bodem, een bescherming van de zone onder de kroonprojectie binnen de bescherming is hiervoor aangewezen, bijvoorbeeld door het plaatsen van een passende afsluiting;